

Izhaja v Trstu vsak
= petek popoldne =
Uredništvo in upravnništvo
ulica Boschetto št. 5. II. nad.
= Telefon št. 1570 =

Delavski List

Posamczna številka
= 6 vin. =
Inserati po dogovoru.
Naročnina za celo leto
4.20 K., pol leta 2.10 K.,
četrt leta 1.05 K. - Ino-
zemstvo več poština.

Glasilov slovenskih socialistov na Primorskem.

IZJAVA

Izvrševalni odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke se je na svoji seji v petek 26. t. m. temeljito bavil z zadnjimi dogodki na Spodnjem Štajerskem in Kranjskem ter izjavlja z ozirom na dejstva, ki se dajo dokazati, sledeče:

Narodnostni boj, ki je dobil v zadnjih časih zopet brutalne oblike pouličnih izgrediv, podpihujejo meščanske stranke ne zaradi narodnih potreb in ciljev, temveč v egoistične strankarske namene, predvsem zato, da bi razvnele strasti in preslepile delavne sloje, ki naj bi v brezumnem nacionalnem boju pozabili na svojo gospodarsko sužnost in na razredna nasprotja. Izvrševalni odbor obžaluje in obsoja teroristično tahtiko nacionalističnih strank, naj že meri proti Slovincem, ali pa proti drugim narodom. Izvrševalni odbor povdarja z vso odločnostjo razredno stališče socialne demokracije in mednarodno solidarnost delavstva vseh narodov, ki je edino uspešno sredstvo delavskega razreda v boju za osvoboditev iz tiranije mednarodnega kapitalizma.

Izvrševalni odbor konstatira, da nacionalistične stranke ne iščejo narodne enakopravnosti in svobode, ki je pogoj narodnega miru, temveč namenoma podžigajo nacionalna nasprotja na škodo delavskega razreda svojega in vseh drugih narodov.

Zoper take nekulturne tendence se mora tem čvrsteje združevati delavstvo vseh narodov za varstvo svojih pravic in za boj proti vsemu proletariatu skupnemu sovražniku, kapitalizmu.

Izvrševalni odbor poziva slovenske delavce, naj odločno zavrnejo vse poskuse nacionalističnih strank, ki merijo na to, da odvrnejo proletariata od njegove poti in od njegovih ciljev ter da ga vprežejo pred voz buržoaznih interesov, nasprotnih interesom delavstva.

Izvrševalni odbor izreka, da so zadnji dogodki meščanskim strankam dobro došel povod za razredno buržoazno politiko, kar dokazuje najbolje zblizevanje liberalne in

klerikalne stranke, iz katerega naj bi se razvila popolna sloga dosedanjih nasprotnikov. Ost teda združevanja meri proti razredno zavednemu delavstvu, proti njegovemu razvoju, proti njegovim gospodarskim in političnim pravicam, proti njegovi bojni moči.

Če izvrševalni odbor obsoja vse izgrede, za katere so odgovorni nacionalistični vodilni krogi, bodisi da so jih, kakor v Ptuj, namerno vprizorili, bodisi, kakor v Ljubljani, zagrešili z brezbriznostjo, pa tudi konstatira, da je glavni sokrivec vseh podobnih izgrediv avstrijski vladni zistem, ki se deloma pasivno, deloma aktivno upira temeljiti rešitvi narodnega vprašanja in ovira demokratiziranje javnih zastopov v škodo ljudstva in v korist fevdalnih in kapitalističnih krogov.

Izvrševalni odbor izreka, da v Ljubljani ni bilo resnega povoda za tiste represalije, ki so povzročile smrt dveh in težko poškodbo številnih drugih oseb. Zlasti izreka, da je deželna vlada v Ljubljani v kritičnih dneh pokazala usodepolno neznanje domačih razmer in nesposobnost v izbiranju sredstev za varstvo javnega miru in reda. Nepobitno je tudi dejstvo, da se je med vojaštvom, ki je bilo poklicano na varnostno službo, javno pokazalo toliko pristranosti, da je bila sposobnost nekaterih oddelkov za tako kritično službo nad vse dvomljiva. Nepobitno je pa tudi, da so nekatere vojaške osebe brez zakonitega razloga prekršile svoje pooblastilo in s tem povzročile nad vse tragične posledice in novo razburjenost med prebivalstvom.

Izvrševalni odbor zahteva, da se strogo preišče raba orožja, da se pozovejo na odgovornost vsi, ki so obdolženi, da so zakrivilo smrt dveh in poškodbo mnogih oseb brez zakonitega razloga in da se javnosti naznani vspeh preiskave. Zahteva pa tudi, da odškoduje država nedolžne žrtve, odnosno njih družine kolikor je mogoče, da se materialno odškoduje izgubljeno življenje in zdravje.

Izvrševalni odbor
jugoslov. soc.-dem. stranke.

Po govoru zastopnikov socialističnih strank drugih narodov v Avstriji, se je na predlog sodr. Adlerja sprejelo sledečo resolucijo:

«Zastopniki avstrijske socialne demokracije, zbrani na današnji konferenci, pozdravljajo z veseljem zastopnike ogrske in hrvatske socialne demokracije in izjavljajo svojo solidarnost z delavstvom sosednje države v njegovem boju za volilno enakopravo. Konferenca izjavlja, da uvedbo splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice na Ogrskem ni samo zahteva politične, socialne in narodne enakopravnosti, temveč direktna potreba življenjskih interesov države, posebno pa potreba proletarjata vseh narodnosti v Avstriji in na Ogrskem. Zaradi tega sledi avstrijska socialna demokracija borbi za doseg volilne pravice na ogrskem z vročo željo do uspeha in je pripravljeno s vso svojo močjo pomagati pri tem boju ogrskim bratom.

Mednarodna solidarnost, ki veže delavstvo celega sveta, je za avstrijsko in ogrsko delavstvo neposredna in globoka vez skupnih interesov ki imajo svoj izvor v raznih gospodarskih in političnih vzajemnih odnosih obeh držav. Zaostalost ogrskega zakonodajstva, tvori veliko zapreko političnemu in socialnemu razvoju Avstrije. — Fevdalno barbarstvo ogrske vladajoče oligarhije, ki odreja delavstvu vsako pravico in hoče potlačiti njegov obstanek, tvori tu di za razvoj avstrijskega delavstva veliko nevarnost. Protinarodni vlastodržci na Ogrskem, ki se naslanjajo na sedanji krivični volilni zakon, so odkriti zavezniki vseh sovražnikov avstrijskega delavstva in sovražniki njegove osamosvojitve.

Demokratizacija Ogrske in Avstrije je razven tega tudi nujna potreba, v svrhu pametnega sporazumljenja v odnosih obeh držav. Samo demokratizirani Avstriji in demokratizirani Ogrski bo mogoče vstvariti trdno podlago trajnemu miru, ki bo jamčil samostalnost in svobodo obeh držav in zagotovil ob enem vsem narodom obeh držav trajno vživanje skupnih interesov.

Enakost volilnega prava je neobhodno potrebna za države in narodov obstanek. Prav zaradi tega je tudi resen opomin vladnemu nasilstvu, ki ga je pravkar upejljal na Ogrskem takozvana koalicijska vlada. Poslednje izjave te vlade nam jasno dokazujejo, da mesto splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice, snuje novo krivico.

In vse to dela sedaj, ko se je že obvezala kroni, da uvede splošno volilno pravico, za katero jamči javno in svečano podana beseda avstrijskega cesarja in ogrskega kralja. Uvesti hoče javni in pluralni volilni sistem.

Tako se hoče oropati delavstvo njegovih pravic; razočarati se hoče upe tlačenih narodov in poteptati njihove nade ter ovekovečiti se hoče narodno nezadovoljstvo.

To nečuvno izdajstvo vladne koalicije in drzni poskus hoteti dokazati, da je tudi krona deležna temu izdajstvu in zvaliti vso odgovornost za neprepeljive posledice na krono samo, tvori nečuvno provokacijo, vsled katere je opravičen in potreben najenergičnejši odpor.

Avstrijska socialna demokracija naredi samo svojo dolžnost, da resno opominja vse odgovorne faktorje, da naj ne dovolje, da bi se uresničil ta političen zločin, kibi bil v veliko nevarnost za bodočnost Ogrske in Avstrije. Pozivlja ogrsko delavstvo, ki se je znalo do sedaj za volilno pravico tako hrabro in energično boriti, da ostane na svojem mestu neomajeno, do konca borbe za splošno volilno pravico in izjavlja, da ne bo pozabila svoje dolžnosti bratsko podpirati ogrsko delavstvo v tej borbi za njegove pravice.

Čeravno je bila dunajska socialistična konferenca sklicana samo zaradi ogrske volilne reforme, zastopniki avstrijskih socialistov niso vendar mogli pozabiti na zadnje dogodke. Uporabili so to priliko, da protestirajo zoper šovinistične izbruhe in zoper uporabe vojaške moči v izgrediv.

V to svrhu je bila enoglasno sprejeta sledeča resolucija:

«Zastopniki avstrijske socialne demokracije protestirajo v imenu avstrijskega delavstva najodločneje zoper šovinistično priganjanje, ki ga vrše razne občine napram narodnim manjšinam. Priganjanje narodnih manjšin ne donša nobenih koristi in nima nobenega smisla; tako priganjanje je zoper neomajeni človeški pravici, manifestirati svojo narodnost in posluževati se svojega jezika. Konferenca zahteva, da se brani to narodno pravico bodisi za Slovence, ki bivajo v nemških okrajih, kakor za Nemce, ki bivajo v slovenskih okrajih in sploh za vse narodne manjšine.

Zastopniki avstrijskega delavstva protestirajo pa tudi proti državni oblasti, katere izrablja te, proti manjšinam naperjene demonstracije, hoteče vrniti se k nekdanji policijski metodi. Da se postavi v odpor zoper svobodne državljane z oboroženo močjo in ki stri plačati gnotne škode s človeškimi žrtvami. Protestirajo zoper krvave izgrede orožništva in vojaštva in zahtevajo, da se strogo kaznuje vse one uradnike in vojake, ki so zakrivilo te krvave izgrede.

Izgrediv oslepjuočega šovinizma, ki se jih udeležuje en del ljudstva, podpira in provocira današnji vladni sistem, ki hoče rešiti zamotana narodna vprašanja potom malenkostnih sredstev parlamentarističnih hodnikov in nima poguma poprijeti se resnega dela, da se obnovi popolnoma ustavo in upravo na podlagi narodne svobode in narodne avtonomije. Prihodnji korak k uvedbi narodne avtonomije je uvedba splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice za deželne zbornice in občinske zastope.

Zaradi tega pozivlja konferenca delavstvo vseh dežel in vseh narodnosti, da nadaljuje energično boj v doseg splošne volilne pravice za deželne zbornice in protestira proti obnašanju narodnjaških strank katerim ste oblast in narodna čast samo preteveza, da zamorejo preprečiti ali ovirati uvedbo deželnozbornice splošne volilne pravice.

Delavstvo in deželni zbori.

Nenavadno dolgo je premišljevala vlada predno je naznanila zasedanje večine deželnih zborov. Politični krogi so pričakovali to zasedanje z mrzlično nervoznostjo. Avstrijsko delavstvo je pa napovedalo boj, da doseže enakost glasu tudi pri volitvah za deželne zbornice in občinske zastope.

K tej mrzlični nervoznosti pričakovanja in delavskemu gibanju za doseg splošne volilne pravice za deželne zbornice, se je oglasil tudi sodr. *Otto Bauer* z enim svojih krasnih člankov v socialistični reviji «Der Kampf». Narodnjaki vseh narodov govore pač mnogo o narodnem vprašanju in vedno pripovedujejo, da hočejo to vprašanje rešiti. Niboda ga rešili, ker ga nočejo. In če bi ga hoteli rešiti, ga, na način s katerim pravijo, da hočejo, ne morejo. Slovenski narodnjaki napišejo včasih tudi besedico o avtonomiji. Toda kdo veruje, da ti ljudje razumejo narodno avtonomijo. Pa če tudi poznajo natančno kar mislimo mi pod narodno avtonomijo, ne morejo govoriti o njej jasno in odločno, ne smejo je odkritosrečno priporočati, ker jim je ležeče na tem, da se ohranijo dosedanje narodnostne razmere, da se ponavljajo dan za dnem narodni boji in da smejo še nadalje pripovedovati, da so socialni demokratje izdajalci naroda. Pripovedovati o brezdomovinstvu socialnih demokratov, javkati nad napredovanjem klarikalizma, netiti sovraštvo med narodi in vživati slave brezdelnega rodoljubnega življenja, je pač bolj komodno nego reševati važna vprašanja. Toda pustimo te stvari v božjem miru in pustimo govoriti sodrugu Bauerju.

Ob koncu srednjega in začetku novega veka, so začeli deželni knezi z razširjenjem cestnih komunikacij in z nastopom meščan-

Velika mednarodna manifestacija delavske solidarnosti

V nedeljo dne 27. septembra se je vršila na Dunaju socialistična konferenca zaradi splošne volilne pravice na Ogrskem. Velika dvorana Delavskega doma v Ottagingu je bila polna že ob 9. uri zjutraj. Navzoči so skoraj vsi avstrijski socialistični državni poslanci in zastopniki izvrševalnih odborov socialističnih strank vseh avstrijskih narodov. Vseh delegatov je nad 200. Ogrski sodrugi so zastopani po sodrugih Bukinger, Garami in Kumfi. Hrvatske socialiste zastopata sodruga Hunč in Bukšeg, *Etbin* in *Anton Kristan* zastopata jugoslov. soc. dem. stranko. Sodr. Pittoni pa italijansko.

Konferenco otvori strankini tajnik sodr. Skaret. Predsednikom je izvoljen sodr. Pernerstorfer. Prva sta govorila *Adler* in *Nemec*. Sodr. *Pittoni* je izjavil da je in da bo italijansko delavstvo vedno združeno z delavci vseh narodov, tedaj tudi z ogrskim delavstvom v njegovi borbi za splošno volilno pravico.

Sodr. *Kristan Etbin* je govoril v imenu jugoslovanske soc. dem. stranke. Rekel je približno:

«Ako se zavzemamo za težnje ogrskih sodrugov za splošno volilno pravico, storimo zato, ker odgovarja to našim proletarskim interesom. Ti nas silijo podpirati ogrske sodruge s vsemi sredstvi in jim po možnosti pripomoči do zmage. Bili so časi, ko se je z Ogrske glasila pesem svobode po celi Evropi. Od kar se je zbudil ogrski proletariata, se je to korenito spremenilo in danes vidimo, da je izven ogrsko mnenje o položaju na Ogrskem, čisto drugače kakor nekdanj. Če je na Ogrskem še kdo, ki je odkritosrečno prijatelj svobode je to za svoje pravice se bo-

reči ogrski proletariata. (Prav je! Tako je). Da ta proletariata pride do svojih pravic, do zmage, je za nas velike važnosti, kajti, ako ogrsko delavstvo ne napreduje, običe tudi naši interesi v blatu. To čutimo in vidimo že danes. Pri vsaki železniški gradbi prihajajo k nam trume ogrskih in hrvatskih delavcev in kvirajo mezdo. To bo trajalo toliko časa, dokler se politične in gospodarske razmere na Ogrskem ne prilagode Evropskim. (Pritrjevanje). Sicer ni v Avstriji naroda, ki ne bi imel svojih ljudi na Ogrskem. Toda mi, Jugoslovani smo še posebno zvezani v velikem delu z deželami onkraj Litve. Za nas je največega pomena kako se razvijajo tam narodne in politične razmere. Naši hrvaški sodrugi v Dalmaciji in Istri, imajo veliko skupnega s hrvaškimi sodrugmi v trojednem kraljestvu. Mi vemo, da je uvedba splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice na Ogrskem predpogoj za uvedbo enakega volilnega reda na Hrvatskem. Ako prodajajo danes hrvaški šovenisti od hiše do hiše fraze o državopravnosti in brskajo za tisoč let nazaj po zgodovini, da bi našli snov za svoj program in s tem uplivali na mase, vemo, da je to zgolj humbug.

Uvedba splošne, enake in tajne volilne pravice na Hrvatskem, do katere se pa ne pride drugače, kakor samo po spremembi na Ogrskem, je v korist hrvaškemu ljudstvu. Tudi jugoslovanski socialisti zagotavljajo ogrskim sodrugom, da jih bodo podpirali v njih boju in pokazati se mora uplivnim vladajočim krogom, da se bo avstrijska socialna demokracija zavzela za težnje ogrskega proletariata ravno tako, kakor za svoje koristi. (Splošno odobranje).

skega kapitalizma, izpodrivati fevdalni partikularizem, ter uveljavljati sebe, ki so se bolj in bolj nagibali absolutizmu, centralizmu in burokratizmu. Proti temu so nastopili fevdalci in veliki plemenišaši s svojo organizacijo, in iz te organizacije so izšli deželni zbori.

Ta spor med deželnimi knezi in fevdalci in plemstvom, je imel to dobro lastnost, da je v gnotnem oziru koristil takratnim ljudskim masam t. j. kmetom delavcem in tistemu tretjemu stanu iz katerega se je razvilo meščanstvo. Bilo je popolnoma naravno. Vsak od nasprotnikov je želel imeti ljudstvo na svoji strani, čeravno je bilo to ljudstvo na vse kraje razstreseno in v sebi je imelo veliko manj življenske sile nego dandanes.

O osebnih in političnih svobodi, o priznanju narodnih pravic, ni bilo takrat mogoče še govoriti.

Različne kronovine, iz katerih je sestavljena avstrijska država, so bile združene z vojno silo, s kupovanjem oporok. Delalo se je pač tako, kakor se dela, kadar si hoče kdo nabrati lepo privatno imetje. Ljudstvo je bilo takrat zadovoljno že tedaj, da se mu je dovolilo živeti in mu pustilo srajčo ali vsaj kožo.

Hrepenenje po svobodi, po samoupravi kakor tudi narodni ljubezni, še ni čutila ni želela tedanja masa «podjarmljenih».

V boju med absolutnim vladarjem princem in med deželnim laičnim in cerkvenim fevdalizmom je zmagal prvi. Gospodarski razvoj meščanstva je nudil knezom mogočn vir davčnih dohodkov, vsled česar je bilo vladarjem lahko imeti lastno plačano vojsko, svoje sodnike in uradništvo. Na tak način so knezi prevzeli fevdalnemu plemstvu vse tiste funkcije, ki so opravičevale njegov obstanek.

Toda deželni zbori so loživali šele v bojih med burokratično političnem absolutizmom in moralnimi in gospodarskimi potrebami kapitalističnega meščanstva, ki je hrepenelo po oblasti.

Bilo je to v dobi od leta 1848 do 1868. Prvi se je moral ukloniti vsled izgub v zunanjih vojnah, in prisiljen od potrebe delati vedno večje dolgove v imenu vsega državnega prebivalstva.

Avstrijsko kapitalistično meščanstvo, se je po kratki perijodi mladeniškega radikalizma kmalu postaralo. Bilo je tudi naravno. Poljedelska produkcija je tedaj skoraj v celi državi nadkrijevala industrijsko in trgovinsko; med meščanstvom različnih narodnosti je vladala ljubosumnost in sovražstvo; cerkev in veleposestvo je bilo poslušno dvornemu vplivu; od vsepovsod se je kar tekmovalo v prosjačenju pri vladi za male in velike miloščine, za nadomeščenje služb; krajevne potrebe in gospodarki protekcijonizem in sledni instinktivna bojazen pred probujenjem delavske zavesti, vse to je napravilo, da je bilo meščanstvo vseh narodov že v prvih letih konstitucije neverjetno ponižno med tem ko se je iz dvora vedno bolj pritiskalo in plemstvo je stavilo vedno nove zahteve.

Sad kompromisov, ki so se naredili v takih razmerah, med dvorom, fevdalci in novim meščanstvom, je bil, da so zopet oživel stari deželni zbori. Poslužili so se starega srednjeveškega vzorca le dodali so mu še zastopstvo sicer neplemenitih toda vseeno blagoživečih stanov v mestu in na deželi.

Stari in novi gospodje so dobili tako v roke mogočno sredstvo v svrhu nadvladja in gospodarskega protekcijonizma. Več desetletij so vihrali zastavo deželne avtonomije — ne zamenjati za narodno avtonomijo — in so mislili, da se bo dalo spremeniti Avstrijo v državo, kakšna je bila v preteklih stoletjih t. j. nekak konglomerat malih med seboj neodvisnih državic združeno podložno enemu vladarju.

Toda vzbujati mrtve k življenju, je res brezpomembno delo. — Moderno gospodarsko življenje in kulturne potrebe, pravica, obramba in vse drugo kar je vir kulture, pride do naravnega razvoja samo v združenem zakonodajstvu in v mogočnih sredstvih velike države. Osrednja država s svojim osrednjim parlamentom jemlje vedno več upliva deželni politiki. In ravno splošna volilna pravica je temu veliko pripomogla. Iz druge strani, je pa v sedanjih časih nemogoče zahtevati da bi ostale pod enim samim zakonodajstvom in eno samo upravo različne narodnosti, kakor bi se hotelo spraviti v en sam hlev bele in črne ovce. Skoraj povsod je pa odkrita ali prikrita obstrukcija, ki ovira normalno delovanje deželnega življenja.

(Konec prih.)

Trgovskim uradnikom!

Ustanovni odbor tržaške skupine «Zveze trgovinskih uradnikov in uslužbencev v Avstriji» je izdal na trgovinske uradnike sledišči poziv, ki ga radovoljno objavimo:

Tovariši! Delavci vseh strok se v sedanjih zgodovinskih perijodi organizirajo vedno močneje, da se zamorejo tako uspešno bojevati napram delodajalcem v doseg svojih pravic. Mi trgovski uradniki smo ostali pa dosedaj izven vsakega strokovnega gibanja, da bi si bili zboljšali naše neugodne razmere. Mi, trgovski uradniki nimamo še niti svoje prave strokovne organizacije. Poslednje smo se vedno izogibali zaradi mnenja, ki vlada v naši stroki, da smo namreč nekaj več nego navadni delavci. Zaradi smotra in načina bojevanja, smo vedno odklanjali vsakršno tako organizacijo, menec, da se to ne strinja z našo strokovno častjo. Odrekli smo vedno takim organizacijam vsakršno pravilnost in nismo hoteli jemati v poštev dragocenih podukov. In čim več so nam delodajalci pripovedovali, da tvorimo mi kulturo in inteligenco delavstva, tem bolj se je uko-reninilo v nas prepričanje, da smo res več nego navadni delavci tem bolj smo prezirali smoter strokovnih organizacij.

Ampak kako je plačano to delo inteligence, kakor ga radi imenujejo naši delodajalci? Kako ravnajo z nami delodajalci potem, ko smo vse naše telesne in duševne moči izerpali v njihovih acijendah? Zakaj se nam takrat pokaže vrata in se nam ne pripozna nobenih konkretnih pravic?

Res je sicer, da je vlada v najnovejšem času skrpučala skupaj nek zakonski načrt za starostno zavarovanje uradnikov in da smo v omenjenem načrtu upoštevani tudi mi, toda ta načrt je tako predrzna mistifikacija, da moramo združeno in s vsemi silami delati na to, da se iz njega odstrani popolnoma vse nas se tičeče dispozicije.

Tudi imamo še mnogo tovarišev, ki sanjajo, da si bodo potem lastnih moči pridobili sčasoma popolnoma neodvisno življenje. Res je sicer, da je bilo to, če že ne lahko, pa vsaj mogoče, ko je bilo še daleč do današnjega industrijskega in trgovinskega razvoja; ko se pri obrti in trgovini še ni zahtevalo velikih kapitalov in so male acijende zahtevale malega števila uslužbencev od inteligence, delavnosti in izkušnosti katerih je bil res odvisen obstanek in razvoj prvih. Dandanašnji pa, ko velike anonimne tvrdke veleobrti in veletrgovine z ogromnimi kapitali uničujejo male, ko je veliko delo razdeljeno med veliko število uradnikov, katere je mogoče lahko nadomestiti, dandanes je več nemogoče. Če pa pomislimo, da so začeli delodajalci z vedno večjo vnemo jemati v službe takozvane „prostake“ ali „praktikante“ z malo ali brez nobene plače, tedaj vidimo, da se naše razmere dan za dnem slabšajo.

Preprečiti pa, ali vsaj omejiti napredek teh pogubonosnih razmer, je mogoče samo potom trajnega in združenega napora s strani vseh katerih se stvar tiče. Mogoče je, ako smo vsi združeni v bojno strokovno organizacijo na stališču raxrednega boja in mednarodnosti, napram delodajalcem, ki so se že davno in povsod mogočno združili preko mejnih in narodnih in plemenskih diferenc v bran skupnih razrednih interesov.

Organizacija pa, ki lažje nego vsaka druga nas zamore, zaradi čistega smotra, zaradi trajnega dela, zaradi števila od vseh narodov v njej združenih članov, braniti pred delodajalci, je organ zacija trgovinskih uradnikov in uslužbencev v Avstriji, ki ima svoj sedež na Dunaju in ima veliko število krajevnih skupin.

V Avstriji imamo tudi mnogo drugih organizacij trgovinskih uslužbencev, toda več ali manj so vse nekake *podrepanice in podružnice političnih strank*, katere ali služijo direktno namenom reakcionarne politike, ali se pa izerpajo v narodnostnih bojih. Toliko prve, kakor tudi druge imajo namen *preprečiti, da bi delavstvo pojnilo braniti svoje koristi* ter služje namenom konservativnega meščanstva.

Da dokažemo pozitivno delo, ki ga vrši v prid trgovskim uslužbencem „Zveza trgovskih uradnikov in uslužbencev v Avstriji“ spominjamo tu na principalna pobjlšanja, katere neutrudljivo zahteva:

Zakonito upeljavajo popolnega nedeljekega počitka za celo leto in po vsej državi. Zakonito upeljavajo osemurnega delavnega časa. Uradi naj se zapro ob 6. uri zvečer. Zakonito obligatorično trimesečno odpoved. Prepoved izkoriščanja, ki se ga vrši danes na praktikantih. Reforma zakona bolniških blagajn. Vladno preskrbovanje za zavarovan-

vanje za starost in onemoglost ter zavarovanje sirot.

Vladno ustanovitev trgovinskih inspektorjev, ki naj jih izvole trgovski uradniki in uslužbenec.

Tovariši! Ako res želite, da se vaše sedanje razmere zboljšajo, ako se zavedate vaših pravic, ako se čutite solidarni z vašimi tovariši trpljenja in dela, *agitirajte na našo inicijativo*. Pošljite vašo izjavo da pristopite tržaški skupini zveze trgovskih uradnikov in uslužbencev v Avstriji.

Začasni sedež tržaške skupine je v prostori družstva „Cossa di protezione degli addetti ai negozi al dettaglio“ ul. S. Giovanni št. 14.

Slovenski uradniki, ki se zavedajo svojih pravic, in ki se čutijo solidarni s tujerodnimi tovariši, bodo pač naredili svojo dolžnost.

Politični pregled.

Delegacije se snidejo dne 7. oktobra v Budimpešti. Na dnevnem redu bodo tudi bosenske razmere.

Za deželnozborske volitve na Nižjem Avstrijskem, ki bodo prihodnji mesec, so razvili socialni demokratje veliko agitacijo.

V češkem deželnem zboru delajo nemške stranke obstrukcijo. Začelo se je s tem, da niso denile za deželni zbor nemškega «aktuarja» (pisarja): potem so bili jezni na deželnega maršala princa Lobkovic, ki je za svoje mesto res nesposoben. Toda pravi razlog je starejši. Stare boje med Čehi in Nemci so razne sodnijske jezikovne zadeve in krvavi dogodki v Bergreichensteinu še poostriili. Čehi in Nemci bi radi po sili zmagali s svojimi zahtevami, obema je pa vseh, če deželni zbor ne more delovati, ker se s tem zavlači volilna reforma. Ministrski predsednik baron Beck je povabil voditelje strank na Dunaj, da bi jih spravil. Nemci so prišli, Čehi so odklonili vabilo, češ, da imajo ministra-rojaka. — V sredo ima biti zopet seja deželnega zbora. Precj verjetno je, da se Becku dotlej posreči, za silo zamazati razpoke. Ampak več kakor za silo ne bo.

Demonstracije za deželnozborsko volilno pravico v Galiciji. Poljski in rusinski socialisti so v nedejjo priredili v Lvovu velikansko demonstracijo za splošno in enako volilno pravico za deželni zbor. Delavski zastopniki so prišli iz vse dežele. Po sprevedu je odšla deputacija, sestavljena iz 40 članov, ki so zastopali 25 mest, k deželnemu maršalu Badenju; v imenu poljskih sodrugov je razložil poslanec Daszynski, v imenu rusinskih pa poslanec Vitijk zahtevo delavstva. Daszynski je izjavil, da ne more biti govora o novi kuriji. Take reforme ne bi ljudstvo sprejelo na noben način. Maršal grof Badeni je izjavil, da je za razširjenje volilne pravice, ampak *«kot pristaš počasnega razvoja»* misli, da ni upati na splošno in enako volilno pravico. Deputacija je potem odšla k načelniku demokratske levice drju. Rutowskemu. V klubu je bilo navzočih mnogo članov te stranke, ki so obljubili deputaciji, da bodo krepko podpirali zahtevo splošne in enake volilne pravice. Odtod je odšla deputacija k načelniku mladorusinskega kluba drju. Olesnickemu; ta in vodstvo poljske ljudske stranke so obljubili, da se bodo bojevali s socialnimi demokrati za splošno in enako volilno pravico. Pred deželnim zborom je poslanec Daszynski množiči naznanil, kaj je deputacija čula. Ko sta se pokazali med množico dve rdeči zastavi, je zahteval policijni komisar, naj ji ljudstvo takoj odstrani. Poslanec Daszynski, Vitijk in Diamaud so komaj preprečili krvav spopad. Pred deželno bolnico je poslanec Hudec po kratkem nagovoru pozval množico, naj se mirno razide. Ljudstvo je hotelo slišati še Daszynskega. Na to je poskočil policijni komisar Tauer, da na noben način ne dovoli shoda pod milim nebom, ter je pognal policiste na ljudstvo, ki se ni moglo golim sabljam dovolj hitro umakniti. Mnogo ljudi je popadalo, med njimi štiri mlada dekleta. 72letnega starca so tako pohodili, da sta mu dve rebri zlomljeni. Ranjenih je 28 oseb, med njimi 9 težko. Popoldne je bila deputacija pri namestniku drju. Bobrznyskem, kateremu se je pritožila tudi zaradi policijskih brutalnosti. Namestnik je obljubil strogo preiskavo. Glede volilne reforme je dejal, da mu je simpatična zahteva, da dobe volilno pravico tudi tisti državljani, ki je še nimajo. Tudi ta odgovor je deputacija sporočila ljudstvu, ki je čakalo pred namestniško palačo.

Domače stvari.

Velika veselica v korist „Delavskemu Listu“ se vrši v Delavskem domu ulica Boschetto št. 5 v nedejjo dne 4. oktobra 1908. ob 7 in pol uri zvečer. **Vspored: 1. ALI PLOVAJ ALI UTONI;** igra v enem dejanju. **2. DOKTOR HRIBAR,** šaloigra v enem dejanju. **3. KMET IN FOTOGRAF,** šaljivi prizor. Med odmori in po predstavi bo sviral Delavski mandolinistični zbor izbrane komade. V I. nadstropju bo deloval cel čas veselice čudetni bazar s 1000 dobitki. V sobi št. 1 bo velikanski zgodovinski muzej; v sobi št. 2 pa bogata umetniška razstava slik, kipov i. t. d. i. t. d. **ŠALJIVA POŠTA.** Ona gospica ki bo do I. četvorke dobila največ razglednic, dobi krasen dar v spomin. **PLES** ki bo začel ob 10. uri in bo trajal do 2. ure popolnoči. **Vstopniha 40. vin. za osebo.**

Ker je čisti dobiček namenjen „Delavskemu Listu“ priporoča odbor da se vsi sodrugi udeleže te krasne veselice v velikem številu.

Cvetke iz proste luke. Pod tem naslovom smo objavili v predzadnji številki nek dogodek, ki je sad nekega nevarnega sistema, ki ga hočejo vpeljati v prosti luki nekateri gospodje samo za nekatere delavce. Nismo hoteli objaviti imen, ker smo pač mislili, da bodo prizadeti sami čutili, da so krivi in da bodo sami priznali, da trpi delavec dovolj že pod izkoriščevalnim delom; da trpi že dovolj vsled svojih neprijetnih socialnih in družinskih razmer, vsled česar ni prav nobene potrebe vstvarjati mu novih težav in duševnih muk. Posebno se sme zahtevati, da razumejo vse to oni, ki so bili nekdam sami delavci. — Sicer pa noben visok ni najvišji in vsak magazinir bi mogel že vedeti kaj vsega sme in kaj ne in do kje sega njegova moč. Saj ima vse to že v prepisih povedano. Tudi je predpisano, da mora vsak višji občevati s svojim «nižjim» tako, da vpliva na poslednjega ugodno. Pri velikih delih je tako spodobno in prijazno občevanje med «višjimi» in «nižjimi» naravnost potrebno in se izobraženci tudi ravnajo po tem sistemu. Eden izmed gospodov v prosti luki, ki pa vsega tega ali nič ne ve, ali pa noče vedeti, je tisti magazinir o katerem smo pisali v predzadnji številki. Ta gospod magazinir se piše *Zorzenoni*, ki se pred višjimi pa klanja do tal. In ker hoče on trgoglavno vstrajati pri svojem zistemu napram delavcem, hočemo paralelno vstrajati tudi mi pri našem stališču in sicer do tedaj, dokler se gospod Zorzenoni ne bo prepričal, da ni varno igrati se z ognjem in da kakor delavci se mora ravnati tudi on po disciplini, ki je v takih slučajih potrebna in v splošno korist.

Oni delavec, ki se je bil pogodil z magazinirjem, da bo na razpolago vsak dan v odmornem času od ene do dveh ur popoldne in dobival zato plačane tri izredne ure na teden, se imenuje Jernej Vidav in je z Občin doma. Ker je ta delavec izostal en sam dan v tednu, mu je magazinir odtegnil plačo ene ure. Če bi bil ostal tedaj tri dni, bi mu bil odtegnil najmanj plačo treh izrednih ur. In vendar bi bil ostal delavec druge tri dni po eno izredno uro na razpolago, morda bi bil tudi delal, in ne bi bil dobil nobene plače za to, ker plačan je bil vedno samo za tri ure in te tri bi se mu tedaj odtegnilo. Ampak vse to ne diši preveč po človekoljubju, še manj pa po pravici. Od tedaj naprej je delavec zahteval, da se mu prizna vse pravice po zaslugi, toda ni mogel sporazumeti se z magazinirjem in je delal tako naprej.

Ko je nekega dne šel Vidav v magazinirju s spisano izjavo (po navadi jih je delal magazinir sam), da mu jo podpiše da sme zahtevati plačilo treh izrednih ur, mu je magazinir odrekel podpis. Nato se je podal Vidav k delovodji, k mojstru in k upravniskemu namestniku c. k. carinskih skladišč gospodu Porenti. Vsi so mu svetovali naj gre zopet k vsemogčnosti gosp. Zorzenona. Obrnil se je tudi k višjemu nadzorniku Ravasiniju, ki mu je tudi rekel, naj zahteva pravico pri magazinirju. Končno je Vidav res šel zopet k magazinirju in kar prej ni hotel priznati je priznal sedaj, toda baje iz maščevanja je raztrgal že od delavca napisano potrdilo in napravil drugo toda ne za tri izredne ure, ki jih je izvršil delavec v treh dneh med odmori od 1 do dveh ur popoldne pač pa za tri izredne ure, od 6 do 9 ure zvečer, ki jih pa Vidav ni naredil. Na tak način je moral ta delavec letati od Poncija do Pilata da dobil plačano svoje pošteno izvršeno delo. In vse to zaradi muhaste glave tega gospoda, ka-

teremu bo pa treba pokazati, da še nismo v Rusiji in da nimamo nikake volje udomaćiti ruske razmere. In gospod Zorzenoni je imel še pogum reči delavcu, ki je protestiral potem svoje organizacije proti takemu nečuvnemu zistemu, da je v zahvalo ker mu je pomagala (?) Tem potom je pa dal gospod Zorzenoni ukaz, da ne sme Vidau zaslužiti več nobene izredne ure! Torej zopet maščevanje proti kateremu pa mašni direkcija baje noče nastopiti. Morda se ji celo zdi, da je tako potrebno. Če tako bi ne bilo, bi bil moral gospod Porouta vzeti vso stvar na znanje takrat, ko je Vidau zahteval njegovo intervencijo, ki bi bila veliko koristila. — Zakaj ni napravil?

Vse to pa prav gotovo ni niti v korist administracije niti pravilnosti.

Od vodstva carinskih skladišč zahtevamo, da nastopi zoper ta umazani maščevalni in muhasti zistem najstrožje, sicer bomo prisiljeni, kakor smo rekli, nastopiti drugo pot.

(Op. ur.) Izvedeli smo, da je naša zadnja notica res vplivala na vodstvo, da je začelo nekam hitreje baviti se s to stvarjo in upamo, da se te razmere kmalu odpravijo. Tudi gospod Zorzenoni se je čutil užaljenega, pa je rekel, da če izve, kdo neki da je pisal v naš list, da bo dotičnika drago stalo. No gospodu Zorzenonu lahko rečemo, da ne bo izvedel, in če bi tudi izvedel ne bi mogel narediti nič drugega nego prijeti se za nos.

Poštenost nekega gostilničarja.

Za danes samo to: Gostilničar je Josip Furlan. Neka žena je naredila pri njemu menda kake 4-5 kron dolga za svojo družino. Zadnje dneve ji je soproj obolel, in je še sedaj bolan, zato ni mogla dolga, kakor po navadi poravnati. Gostilničar ji je uračunal tudi dolg njenega brata. Objubila mu je da mu plača v obrokih. Hotela mu je že dati prve tri krone. On ni hotel sprejeti in jo je tožil. Dan pred razpravo je prišel k nji in ji je rekel, da če ravno jo je tožil, ne bo šel na razpravo in da ni treba, da gre niti ona. Poravnala da bosta sama. Žena, ki se imenuje Josipina Kosič, res ni šla na razpravo kamor je bila povabljena, šel je pa kljub dani besedi, gospod Furlan. Tako je bila ona kaznovana poravnati ves dolg, tudi njegovega brata, ker ni prišla na sodnijsko razpravo. Po našem mnenju je to sleparija, in upamo, da bo sodnijska oblast strogo postopala proti omenjenemu gostilničarju. Ker je pa ta gostilničar še posebej slovenski narodnjak, ga je zastopal dr. Rybař. Res imenitna poštenost narodnega gostilničarja.

Poslanec Buřival, češki narodni socialist je prišel v Trst iskat slavo. Na Češkem ni mogel do nje. „Edinost“ pravi, da je predsednik močne češke narodne organizacije, ki šteje 23 tisoč članov in da je prišel v Trst radevolje, da bi tu položil temelj k skupni organizaciji železničarjev. Buřival se je najprej spozabil, da imajo železničarji že svojo močno organizacijo; potem pa ta Buřival ni vedel, da so tržaški železničarji najmanj pripravljivi vjeti se na njegove limanice. Pri resnih ljudeh ne opravljajo Buřivali ničesar. Potem pa ima Buřival tudi Mandičevo navado. On namreč laže, grozno laže. Rekel je, da ima njegova organizacija železničarjev 23 tisoč članov. Na lanski seji koalicijskega odbora je zastopal 5 tisoč železničarjev. Od tedaj naprej je število članov mednarodne železničarske organizacije na Češkem naraslo na 15 tisoč samo čeških članov, brez nemških. Na zadnji seji odbora koaliranih železničarjev, ga je odbor vprašal, kaj neki hoče imeti opraviti pri tem odboru s svojimi petni burši. Tajnik železničarjev, sodr. Kopač nam je zagotovil, da se je Buřival žagal najmanj za 20 tisoč članov. In k takim voditeljem, ki se lažejo, ki, če so hoteli priti v državni zbor so morali prositi glasove češkega meščanstva, k takim naj bi se podali železničarji. No Buřival naj bo le gotov, da bo denar, ki ga trosi N. D. O. za njegove pohode v Trst ostal popolnoma brezuspešen. Sodr. Kopač nam je pa zagotovil, da nam pripravi za prihodno št. natančno statistiko članov Buřivalove želez. organizacije. Ljudstvo mora pač vedeti, kako neumno se znajo ti ljudje lagati.

Slovenska internazionala je najnovejša iznajdba dr. Mandiča. Na nedeljskem shodu N. D. O. je izustil to velepomembno modrost. Rekel je namreč, da se morajo oni (narodnjaki) postaviti na stališče slovenske internazionalne. Mi bi svetovali dr. Mandiču, da se postavi raje na svojo glavo. Prizor bo veliko lepši nego da govori o

stvarih o katerih nima niti toliko pojma kakor najnavadnejši socialistični delavec. Po Mandičevem načrtu se bodo Slovani sedaj mednarodno med seboj združili. Slovenska mednarodnost. Le žal, da nimamo nobenega Mandiča, ki bi se zavzemal za germansko in latinsko mednarodnost. In ko bo Mandič uresničil slovansko internazionalo, potem bo lahko priredil slovansko mednarodni lov na kozle.

Iz bazovske fare . . . Nedavno je „Zarja“, glasilo slovenskega popovstva za Trst in okolico, temeljito dokazala, da so ljudske knjižnice za črno gospodo naravnost pogubonosne. Zaradi tega so klerikalni patrijotje z vso klerikalno energijo gledali na vse mogoče načine, da te knjižnice ovirajo. Naš g. Wario se je n. pr. prepiral z akademiki, pisal je notice v „Zarjo“ itd.

Posrečilo se mu ni seveda ničesar; akad. fer. društvo „Balkan“ se ni veliko zmenilo za njegovo jezico in je ustanovilo ljudsko knjižnico, kakor smo nekdanje že omenili.

V zadnjem času pa je dobilo društvo močnega konkurenta; da bi se najzvestejši njegovi klienti ne „pohujšali“ in da reši vsaj tisto, kar se da še rešiti, ustanovil je tudi g. župnik knjižnico. S tem je gosp. Wario razdelil ljudstvo na dva tabora, kakor bomo vsi mi, če Bog da, na sodnji dan razdeljeni.

Sedaj ne manjka drugega, kakor da pridrata iz Ljubljane Šušterčič in Terseglyav, in strankarski fanatizem za par desetletij je v Bazovciji gotov.

Slovensko popovstvo za Trst in okolico! Svetujemo Vam v vašem interesu: ne širite svojih idej po okolici, ne uvajajte ultramontanskih umazanosti v naše kraje, sicer bodemo tak „dirindaj“ napravili po okolici, da boste prisiljeni iskati si strežnikov na Kranjskem, ker pri nas niti teh ne boste dobili!

DOPISI.

GORIŠKO.

Gorica. Deželni zbor. IV. seja deželnega zbora goriškega je bila napovedana na pondeljek 28. t. m., ob 10. uri. Glavar otvoril sejo točno ob 10ih. Prečita se zapisnik zadnje seje. Na koncu tega stoji, da je glavar pri zadnji seji izjavil, da s 15 člani zbornice ne more nadaljevati seje ter da jo zaključuje, dočim je pri III. seji izrecno poudarjal, da zapušča dvorano in zaključuje sejo zato, ker je tudi njegov klub odšel iz dvorane. K popravku se oglasi poslanec Gabršček, ki pravi, da se je bilo deželnemu glavarju uradno povedalo, da se imenuje kljub združenim slovenskim liberalno-agrarnim poslancev Slovenski klub in da naj se tudi kot tak označa v zapisnikih. Glavar to odklanja sklicevaje se na poslovník. Nato vložil Gabršček enak dodatek k zapisniku, ki je bil sprejet.

Nato prečita oziroma prevede na italijansko zahvalno brzojavko župana Hribarja iz Ljubljane za izraženo sožalje na žrtvah. Deželni tajnik prebere nato to brzojavko v originalu.

Čitanje naznanjenih prošenj.

Zatem se začno čitati nujni predlogi, ki jih je vložila slovenska klerikalna stranka. Prečitalo se jih je 41. Pri čitanju 42. nujnega predloga pa je bila seja zaključena, ker je bilo večina poslancev odšlo iz zbornice in je poslanec dr. Gregorin zahteval naj se konstatira sklepčnost.

Med nujnimi predlogi je precej prav lepih; tako n. pr. izprememba volilnega reda za deželnozbornsko volitve na Goriškem, izprememba stavbenega reda itd. Najlepši pa je predlog, s katerim dr. Gregorič in tovariši pozivajo vladu, naj se po človeško postopa s posestniki ki pasejo kozle.

Ob 12⁴⁵ je tudi glavar Pajer zapustil dvorano in predsedstvo je prevzel dr. Gregorič. Seja je bila zaključena ob 1.

Sovodnje. Javni shod. Dne 27. t. m. ob 4h popoldne s predavanjem sodruga drja. Henrika Tuma se je vršil ob povoljnem številu poslušalcev, dasi je bil shod naznanjen le v „Delavskem Listu“ in šele v nedeljo zjutraj vsled nekega nesporazumljenja po Sovodnjah.

Med sodrugi v Sovodnjah se je pokazalo precej čilo gibanje ter je sledil po javnem shodu zaupen shod, v katerem se je konstatiral odbor zaupnikov ter so se izvolili zastopniki za okrajno konferenco.

Pri predavanju je poročevalec poudarjal pojem delavca v splošnem pomenu, t. j. da je delavec za socialnodemokratsko stranko vsakdo, ki z delom svojih rok ali

z delom uma proizvaja ali pripomore k proizvodnji za človeka potrebnih živil, oblačila, stanovanja in družabnega reda; da pa socialnodemokratska stranka rabi izraz delavec tudi v ožjem smislu, t. j. da v prvi vrsti misli fabričnega delavca, ki je odvisen od velike industrije in velikega kapitala in je vsled tega svojega dela vezan pod eno streho z večim številom sodelavcev in je tako prisiljen da se družijo. Vse politično gibanje je izšlo iz srede organiziranih fabričnih delavcev; zato š. danes tvorijo taki delavci jedro politične organizacije socialnodemokratske stranke in ima še ostati to za dogleden čas. Zato je socialnodemokratska stranka sprejela v Avstriji kot oficijelno ime: socialnodemokratska delavska stranka. Socialnodemokratska stranka je pa navzlic temu splošna stranka in pristop k stranki je vsakemu odprt, kdor se bori ali se hoče boriti proti prevlasti kapitala in izkorišanju delavca, t. j. delavca z roko ali že delavca z umom. Da je socialnodemokratska stranka splošna stranka, kažejo temeljni nauki socializma samega. Jedro nauka socializma je, da je krivična razdelitev človeštva po razredih gospodujočih in služočih in krivična razdelitev plodu človeškega dela in bogastva, tako da uživa malo število velik del človeškega dela, ogromna večina pa komaj toliko, kolikor potrebuje za vsakdanje življenje. Kako krivična je razdelitev ploda človeškega dela, kažejo številke, ki jih je sestavil Elizej Reclus (bri: Reklü), ki je izračunal, da se v državah Evrope in v Zedinjenih državah Severne Amerike vsega skupaj producira živil za 3800 milijard q. Ako bi se ta živila razdelila na vse prebivalstvo navedenih držav, bi prišlo na vsako osebo približno po 10 q na leto. Ker pa človek potrebuje le približno po 4 q na leto, ako se obilno računa, se vidi, da gre v izgubo vsako leto 2000 milijard q. — vse to vsled zlorabe velike industrije in velike trgovine, ki po špekulaciji raztroša in uničuje s težkim delom od ljudstva pridobljene sadove zemlje. Socialnodemokratska stranka se ne bori proti množitvi blaga in bogastva, nasprotno stremi za tem, pač pa se bori proti krivični uporabi in proti troščenju bogastva v veliki industriji in trgovini. Temu se pride v okom le, ako delavci, to je tisti, ki blago proizvajajo iz zemlje in po tvornicah, postanejo tudi gospodarji po njih pridelanega bogastva, ter je potemtakem izključena njegova zloraba in zloraba dela.

Poročevalec poudarja še nekoliko spornih in malo razumljivih točk socializma ter poziva poslušalec, naj se pri predavanjih vedno oglašajo z vprašanji za pojasnila, ter navaja rek velikega ruskega Tolstega, da se človek učil le toliko, kolikor dobi odgovor na vprašanja. Vse ostane le mrtva beseda in mrtva črka, dokler ne nastane v poslušalcih želja, vprašati in dobiti odgovor na to, o čemer so v dvomu.

Miren. Javni ljudski shod se vrši pri nas v nedeljo dne 4. t. m. ob 4. uri pop. v prostorih Mihe Faganelija. Govoril bo sodr. dr. Henrik Tuma o političnem življenju Slovencev.

Sodruge in somišljenike pozivljamo, da se udeležijo tega shoda v velikem številu.

Brje na Vipavskem. Zora puca bit će dana, pravi hrvatski pregovor. Tudi pri nas se že bližiči čez goro. — Vstanovilo se je društvo — ali „zadruga“, ki nosi socialno ime. Pred časom so se naši posestniki trtozeji kar prekrizali ko so čuli besedo socialist, a sedaj pa so se po prepričevalnih besedah odbora naše komaj rojene zadruge upisali kot udje, in to brez izjeme političnih nazorov. Odbor zadruge dela z električno hitrostjo. V neverjetno kratkem času si je vredil ob deželni cesti društveno klet, naročil dokaj prepotrebne vinske posode, jo razdelil med tamošnje ubožnejše ude, naročil že najnovjšemu sistemu odgovarjajoče stiskalnice itd.

Res je da vse to skli nekoliko nekatere naše trgovce in agente, a kaj za to? Mi vstajamo in . . . in njih je strah in sicer strah tako, da je lurska voda že obrnila svoj tek po

He! Strancare in tvoje šuštarce; naročiti bosta pač morala nekoliko ht. vode manj. Črni jarem ni sladek, so rekli pred časom in zob časa pohlostu prav gotovo tudi vaju. Vaša stvar je že doživela kanonično starost in ostala bosta pač sama s svojimi agenti.

Ud črne knjige.

ISTRA.

Pula. Klofač agitira. Prošlog pone-djeljka usrečila nas je svojim pohodom njegova presvetlost — Klofač (nomen-omen).

Došao je da „verbuje“ teliće za patriotsku organizacijo. Mora, da je patriotima viraški vruće, kad im već nedostaju domaći bicki, već ih moraju da love po Českoj. — Bili smo vrlo radoznali na njegovo mudrenstvenije, te se uputismo „njima“ na dogovor. sazvan na temelju § 2. (A ne na javnu skupštinu kako jučerašnja „Edinost“ laže. Metnula je to namjerice u broj od četvrtka, da nebi mi za vremena puljskim patriotima stali na rep. Op. ur.) Moramo reći, da za ono što je ono rekao, nije trebao, da se sam potruđi u Pulu, ta tako mazati zna i svaki domaći patriota. Da je to bila javna skupština, za stalno bi ga pitali, dali on tako govori i pred svojim izbornicima u Českoj, koji su ogromnom većinom kramari. Bog visoko, a Česka daleko. Op. ured.) jer radnika uopće nema uzace. Mi smo sa stanovišta razredne borbe „i reče On“ internacionalni. — Mi smo jedino u kulturnoj stvari narodnjaci (i opet reče i ostade živ). Sad razumijemo, zašto ga još ne ovjenčaše lovorom u Českoj, ta „naš“ doktor Mandić je još bolja kapaciteta, što se tiče pajacada, pa je tek obični štrajkolomački capo.

Da radnicima zamaže oči osvrnuo se je i na puljski arsenal. Sada naimo, kad je na zahtjev socialistički poslanika, uprava puljskog arsenala prisiljena da makne oružniku iz arsenala dolazi njegova svetlost — post festum — te to isto zahtijeva.

Dakle, da obračunamo! Gdje ste bio, pan Klofač. — Nigdje! A šta ste radio, pan Klofač — Ništa.

Hajte žito mlatiti! Naše pak domaće patriote upozorujemo, da je medju slijepcima i čorcan kapaciteta.

Iz stranke.

Shod zaupnikov politične krajne organizacije v Gorici je imel v nedeljo 27. sept. t. l. za predmet: ustanovitev podružnice prodajalnice tržaške delavske zadruge. Ta zadruga se je odločila napraviti podružnico v Gorici s pogojem, da se v Gorici podpiše najmanj 150 članov z deleži po 20 K, na kar otvori prodajalnico na ostali lastni riziko in pod samostojnim vodstvom. Na shodu se je soglasno z zastopnikom italijanske politične organizacije, sodrugom Cosetti poudarjala principijelna važnost zadržnega dela, potem pa ekonomična korist, katero bi prodajalnica utegnila nuditi sodrugom in sploh delavcem in malim obrtnikom. To sta posebno poudarjala sodrug Cosetti kot zastopnik italijanske politične organizacije in sodrug Bitežnik za slovensko politično organizacijo. Naglašali so se sicer pomisleki radi neugodnega splošnega ekonomičnega položaja v Gorici in še nezadostna politična organizacija, posebno od strani slovenske socialne demokracije, temu nasproti pa sta sodruga Cosetti in Bitežnik poudarjala, da pričakujeta ravna od ekonomičnega dela stranke vspehov za politično organizacijo. Obadva sta mnenja, da bo otvoritev zadružne prodajalnice in ekonomični nastop pridobil novih pristašev ne le iz slojev delavstva, ampak tudi iz drugih slojev. Vsi pomisleki radi sedanjega neugodnega položaja v Gorici pa se dajo razpršiti s tem, da naj sodrugi z vsemi silami agitirajo in delajo na to, ne le da se vsi pristaši socialnodemokratske stranke strežejo v zadružni prodajalnici, marveč da agitirajo tudi med drugimi svojimi prijatelji in jih opozarjajo na koristi novega gospodarskega podjetja. Enoglasno se je potem sklenilo, da se vzame z zadovoljstvom na znanje sklep tržaške organizacije, da napravi že s 1. novembrom v Gorici podružnico zaloge jestvin. Konstatira se obenem, da se je podpisalo do sedaj 102 deleža, da je torej obstanek podružnice za sedaj zagotovljen.

Kot druga točka dnevnega reda je bila reorganizacija stranke. Konstatiralo se je, da je na Goriškem do sedaj 9 političnih organizacij, in sicer v Mirnem, v Gorici, Vrtojbi, Solkanu, Podgori, Sovodnjem, Nabrežini in kar je posebno važno, dve kmečki: Skrilje-Dobravlje in Otalež pri Cerknem. Je neobhodna potreba, da se skliče okrajna konferenca in da se ustvari osrednji organ v Gorici za vodstvo politike v kronovini goriški. Določila se je za okrajno konferenco nedelja 11. oktobra ob 10. dopoldne v društvenih prostorih. Vspored bo sledeči: 1.) Organizacije stranke; 2.) poročilo o političnem položaju; 3.) izobrazovalna društva in 4.) gospodarske zadruge.



ČEŠKO perje za postelje po zelo nizkih cenah.

5 Kilo: Novo perje skubeno K. 9.60; boljše vrste K. 12. Belo mehko prsno perje skubeno K. 18, K. 24. Snežnobelo mehko prsno perje, skubeno K. 30, K. 36. Pošilja se franko po povzetju. — V slučaju, da bi se hotelo vrniti ali pa zamenjati se prevzame ako dotičnik povrne vozne stroške.

BENEDIKT SACHSEL, Lobes 182
pri Plznu na Českem.

Naznanilo.

P. n. občinstvu in sodrugom železničarjem uljudno naznanjam da sem prevzela staroznano **gostilno na Perles-ovem marofu ob Resljevi cesti št. 22 v Ljubljani.**

Točila bodem *pristna dolenska vina in Perles-ovo pivo vrček po 20 vin.*

Ob vsakem času bom tudi postregla s svežo mrzlo in gorko kuhinjo po najnižje mogočih cenah.

Na razpolago imam na *novi opremljeno zimsko kegljšče in vse slovenske delavske časopise.*

Nadejaje se obilega obiska s strani v Ljubljano prihajajočih sodrugov se priporočam.

Z odličnim spoštovanjem

MARIJA PETRIČ
restavraterka.

Skladišče

ameriških mrežic in aparatov za električno in plinovo luč

E. WÖFLER - TRST

ulica delle Acque št. 20.

Gostilna „Alla Lealtà“

ANTON SAITZ

ulica delle Acque

Vina najfinejša, domača kuhinja

— Družinske zabave. —

JAKOB MAGANJA

priporoča svojo

== GOSTILNO ==

prej „Stadt Marburg“

ki se otvori v soboto dne 5 t. m. v ul. Ghega št. 3. Vogal ul. Carradori.

Dobro domače vino

črno in belo iz Sv. Križa pri Trstu.

Mrzla in gorka jedila vedno na razpolago.

Dobra kosila za delavce — cene zmerne — Postrežba točna.

Nova klobučarnica GIORGIO DE LUISA

predkratkim otvorjena

v ul. Barriera Vecchia št. 2

Velika zbirka najnovjših klobukov in kap vsakih oblik iz najboljših tovarn.

Cene zelo nizke.

PEKARNA IN SLADČIČARNA

Dominik Milanič

TRST, ul. della Guardia št. 24.

Kruh vedno svež I. vrste konfekcioniran večkrat na dan potom lastnega higijeničnega sistema.

== VELIKA ZALOGA ==

Likerjev v steklenicah.

Slovenci in Čehi v Trstu in na Primorskem.

Pozor!

Potrebujete srajce, spodnje hlače otroške obleke, obleke za gospice in gospe in razne druge domače obleke?

Pišite na podpisano trdko rokodelnega tkanega platnena in volnena blaga

78 ct. široko 25 m. stane 10 kron

» » 50 » » 20 » franko!

Trpežno Pozor! Raznobarvno!

Zahtevajte vzorce!

Marie Černá,

Ručni tkalcovna, Nový Hrádek u Nov. Města n. M., Čechy.

KROJAČNICA A. SPANGARO

TRST, ul. S. Nicolò št. 18 III nad. TRST.

Zbirka različnega tu in inozemskega blaga za moške obleke.

Vsako naročbo se izgotovi točno in natančno.

== Cene zmerne ==

JOSIP ZLOBEC

priporoča svojo

pekarno in prodajalno jestvin

v kateri ima na razpolago raznovrstne jestvine po najnižjih cenah; posebno priporoča svojo moko iz prvih avstro-ogerskih mlinov.

Pulj - via Lissa št. 34 - Pulj

Na razpolago vedno pripravljena peč (izvzemši nedelje in praznike) za privatno pečivo.
Delavci! podpirajte delavca tovariša.

Slovani! — Podpirajte edino — Slovani!

Slovansko knjigarno in papirnico

Josipa Gorenjca, Trst, ul. Valdirivo 40

13

kron samo stane popolna moška obleka edino v zalogi zgotovljenega blaga

V. DOBAUSCHEK — TRST, ul. Giosuè Carducci št. 11.

PO ZELO NIZKIH CENAH se dobi tudi raznobarvne in črne moške in deške obleke kakor tudi kostume za otroke. Dobi se tudi svršnike, kratke zimske jope, jopiče in hlače. **Plave obleke za kovače in mehanikarje. Klobuke in kape, perilo in ovratnice, sploh vsakojaka moška oblačila.**

Izgotavlja se obleke po naročilu. Govori se tudi slovenski.

Gostilna „Casa del Popolo“

(Zadružna delavska gostilna)

Trst, ul. S. Lazzaro in ul. S. Catterina

Domača kuhinja vedno dobro preskrbljena.

== Cene zmerne. ==

Shajališče zunanjih sodrugov.

FRATELLI PAGANI

TRST, Ulica Acquedotto št. 6.

Velika zbirka igrač, okraskov, parfumarij, mila, ovratnikov, zapestnikov,

kravat, i. t. d.

Kmečka delavska gospodarska zadruga

== v Dobravljah na Goriškem ==

Registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Pred kratkim ustanovljena

Na razpolago ima 10.000 hl. vina (mošta) združenih kmetov iz najboljših vinogradnih krajev, kakor: Brje, Skrilje, Dobravlje, Kamnje in drugih bližnjih vasi.

LASTNE KLETI

Priporoča se cenjenim konsumentom, zadrugam, trgovcem in gostilničarjem po Goriškem, Kranjskem Koroškem v Trstu in drugod.

Postrežba točna in prava. — Cene zmerne.

== ZADRUŽNO VODSTVO. ==

== KAROL GERBEC ==

BRIVEC v ulici delle Acque št. 17.

Enotni mesečni tarif. Šterilna svetilka Long. Zbirka parfumarij in mila.

KAVARNA UNIONE

== TRST ==

Ulica Caserma

== in ulica ==

Torre Bianca.

== Napitnina je odpravljena. ==

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij

== in časnikov v vseh jezikih. ==